

ΔΙΑΛΕΧΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΡΑΦΑΕΛ ΝΤΕΜΠΕΝ

Η ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Δεν θά μπορούσα ποτέ νά ξεχάσω την αγωνία πού δοκίμασα όταν μου πήρανε από την άγκαλιά μου τὸ παιδί μου γιὰ νὰ τὸ ἐμπιστευθοῦν στὸν πατέρα του... Πέρασαν πολλά, εἴκοσι σχεδὸν, χρόνια ἀπὸ τότε, μὰ ὅλες ἡ λεπτομέρειες τῆς σπαραχτικῆς αὐτῆς ἱστορίας παραμένουν ἀκόμα θαθεῖα χαραγμένες στὴ μνήμη μου. Πρὸ παντός, ἐκείνη ἡ μοιραία νύχτα θά μου μείνῃ ἀλησμόνητη ὥσπου νὰ κλείσω τὰ μάτια μου...

Ἦμουν παντρεμένη πρὸ τεσσάρων ἐτῶν μὲ τὸν Θωμᾶ Κήν. Ἀπὸ τὸν γάμο μας εἶχαμε ἀποκτήσει ἕνα χαριτωμένο ἀγοράκι, πού ἦταν ἡ χαρὰ τοῦ σπιτιοῦ μας. Μέναμε σὲ μιὰ κομψή βίλλα, ἔξω ἀπὸ τὸ Λονδίνον, κοντὰ στὸ ἐργοστάσιο πού διηύθυνε ὁ ἀντρας μου. Ἦμουν τόσο εὐτυχισμένη, ὥστε μοῦ φαινότανε ὅτι δὲν εἶχα πειὰ νὰ ἐπιθυμίσω τίποτ' ἄλλο ἢ αὐτὸν τὸν κόσμο...

Ἐκείνη λοιπὸν τὴν νύχτα — τὴν μοιραία νύχτα... — ὁ ἀντρας μου ἔλειπε ἀπὸ τὸ σπίτι. Μιὰ σοβαρὰ ἐργασία τὸν εἶχε κρατήσει στὸ ἐργοστάσιο. Κατὰ τὶς δέκα τὸ βράδυ, ἔβαλα τὸν ἔντι, τὸ ἀγοράκι μου, νὰ πλαγιάσῃ καὶ ξάπλωσα κι' ἐγὼ. Δὲν κοιμήθηκα ἀμέσως, ὅχι τόσο ἐπειδὴ μὲ εἶχε συναρπάζει τὸ μυθιστόρημα πού διάβαζα, ὅσο ἐπειδὴ μὲ κατεῖχε τυραννικά κι' ἐπίμονα τὸ προαίσθημα ὅτι κάτι ἐπρόκειτο νὰ μοῦ συμβῇ...

Ξαφνικά, εἶδα μιὰ ἀνθρώπινη σιλουέττα πίσω ἀπὸ τὸ παράθυρο, πού βρισκότανε σὲ μικρὸ ὕψος ἀπὸ τὸν κῆπο τῆς βίλλας μας... Ὁ τρόμος μου παρέλυσε τὸ σῶμα. Καὶ ὁ φόβος μου μεταβλήθηκε σὲ πραγματικὸ πανικὸ, ὅταν κατάλαβα πὺς ὁ ἀγνωστος προσπαθοῦσε ν' ἀνοίξῃ τὸ παράθυρο! Κρῦς ἰδρῶς μὲ εἶχε λούσει. Δὲν εἶχα τὴν δύναμι ν' ἀπλώσω τὸ χέρι μου νὰ χτυπήσω τὸ κουδούνι γιὰ νὰ εἰδοποιηθῇ ὁ ὑπηρέτης μας. Μέσα στὴν θαθεῖα νυχτερινή σιωπῇ, ἀκουγα τοὺς χτύπους τῆς καρδιάς μου καὶ τὸν ἐλαφρὸ μὰ ἐκνευριστικὸ θόρυβον πού ἔκανε ὁ ἀγνωστος, προσπαθώντας ν' ἀνοίξῃ τὸ τζάμι...

Πέρασαν λίγα δευτερόλεπτα, πού μοῦ φάνηκαν αἰῶνες... Τέλος, ὁ ἀγνωστος κατάρθωσε ν' ἀνοίξῃ τὸ τζάμι καὶ πῆδησε ἀθόρυβα στὸ δωμάτιο. Μόλις, ὅμως, τὸν εἶδα στὸ ἀμυδρὸ φῶς τοῦ ηλεκτρικοῦ, ὁ τρόμος μου ἐξαφανίστηκε γιὰ νὰ μεταβληθῇ σὲ ἀπερίγραπτη κατάπληξι. Ὁ «ἀγνωστος», ὁ κλέφτης ἢ καὶ ὁ δολοφόνος ἴσως πού πάτησε τὸ σπίτι μου τὴν νύχτα, ἦταν ἕνας στενὸς φίλος τοῦ συζύγου μου, ὁ πλούσιος βιομήχανος κ. Κόρμπεν, ἕνας ὥραϊος — πρέπει νὰ τ' ὀμολογήσω — ἀντρας, ἡλικίας 35 ἐτῶν, καὶ ὀνομαστὸς δὸν Ζουάν... Πρὶν προφτάσω νὰ διατυπώσω τὴν παραμικρὰ σκέ-

ψι, πρὶν προφτάσω ν' ἀνοίξω τὸ στόμα μου γιὰ νὰ τὸν ρωτήσω τί γύρευε τέτοια ὥρα σπίτι μου, ὁ κ. Κόρμπεν ὥρμησε ἐπάνω μου, γονάτισε μπρὸς στὸ κρεβάτι καὶ ἄρχισε νὰ μοῦ κάνῃ μιὰ φλογερὴ ἐρωτικὴ ἐξομολόγησι. Δὲν εἶνε δύσκολο νὰ μαντεύσετε τί μοῦ εἶπε: Μὲ ἀγαποῦσε ἀπὸ καιρὸ χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ ἐκδηλώσῃ τὰ αἰσθηματά του. Προσπάθησε νὰ καταπνίξῃ στὴν καρδιά του τὸ φλογερὸ τοῦ πάθος, μὰ στάθηκε ἀδύνατο νὰ μὲ λησμονήσῃ, κι' ἐρχότανε τώρα νὰ μὲ παρακαλέσῃ νὰ τὸν λυπηθῶ, νὰ μὴ περιφρονήσω τὸν ἀπελπισμένο ἐρωτὰ του... Στὴν ἀρχή, δοκίμασα νὰ τὸν κάνω νὰ λογικευθῇ, νὰ συναισθανθῇ πόσο ἄτοπο καὶ προσβλητικὸ γιὰ μένα ἦταν τὸ διάθημά του αὐτό. Ἐκεῖνος δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ τίποτα. Ἐτρεμε ὁλόκληρος ἀπὸ τὸ ἀσυγκράτητο πάθος του. Ἀναγκάστηκα νὰ μεταχειρισθῶ καὶ ἀπειλές, μὰ κι' αὐτὲς δὲν ἔφεραν κανένα ἀποτέλεσμα. Καὶ, ξαφνικά, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω κι' ἐγὼ πῶς, ἔνοιωσα στὸ στόμα μου τὰ φλογισμένα χεῖλη τοῦ κ. Κόρμπεν... Τὴν ἴδια στιγμή, ἀνοίξε ἡ πόρτα τοῦ δωματίου μου καὶ παρουσιάστηκε στὸ κατῶφλι ὁ ἀντρας μου...

Ἡ συνέχεια τῆς ἱστορίας αὐτῆς εἶνε τόσο θλιβερή, ὅσο καὶ ἡ ἀρχή της. Ὁ ἀντρας μου δὲν μὲ πίστεψε ὅταν τοῦ διαμαρτυρήθηκα γιὰ τὴν ἀθωότητά μου. Χαμένες πῆγαν ἡ ἰκεσίες μου καὶ ἡ δικαιολογίες μου. Στὴν συνείδησί του εἶχε σχηματισθῇ ἡ ἐντύπωσις ὅτι τὸν ἀπάτησα, ὅτι ἦμουν φίλη τοῦ Κόρμπεν. Δὲν μπορούσε νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ βιομήχανος αὐτὸς θ' ἀποφάσιζε νὰ μὴ στὸ δωμάτιό μου τὴν νύχτα, σὰν κλέφτης, χωρὶς τὴν συγκατάθεσί μου. Ἐτρεξα νὰ βρῶ τὸν Κόρμπεν γιὰ νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ φανῇ ἀντρας καὶ νὰ ἐξηγήσῃ στὸν σύζυγό μου τί εἶχε συμβῇ, νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ δηλαδὴ ἀπὸ κάθε εὐθύνη... Μὰ ὁ Κόρμπεν, ἀπὸ μιὰ ἀσυγχώρητη δειλία, ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἀγγλία τῆς ἐπομένῃ τῆς μοιραίας ἐκείνης νύχτας. Κι' ἔτσι ἔμεινα μόνη καὶ ἀπροστάτευτη, χωρὶς νὰ ἔχω κανέναν νὰ μὲ ὑπερασπισθῇ. Καὶ τὸ δικαστήριο, στὸ ὁποῖο κατέφυγε ὁ Θωμᾶς Κήν ζητώντας διαζύγιο, ἀνεγνώρισε ὡς λογικὴ τὴν αἴτησί του καὶ μοῦ ἀφήρεσε τὸ παιδί μου — ἦμουν, βλέπετε, «ἀνάξια μητέρα»... — γιὰ νὰ τὸ ἐμπιστευθῇ στὸν πατέρα του...

Μονάχα μιὰ μητέρα θά μπορέσῃ νὰ νοιώσῃ τὸν σπαραγμὸ πού δοκίμασα ὅταν μοῦ πήρανε τὸν ἔντι μου ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά μου!... Βαθεῖα τραυματισμένη στὴν καρδιά, ἀπηλπισμένη ἀπὸ τὴν ζωὴ, ντροπιασμένη ὡς σύζυγος καὶ χαροκαμένη μάνα, χωρὶς νὰ μοῦ ἔχη πεθάνει τὸ παιδί μου, ἔφυγα ἀπὸ τὸ Λονδίνο καὶ πῆγα κι' ἐγκατεστάθηκα στὴν Σκωτία, γιὰ νὰ κρύψω τὴν ἀπόγνωσί μου μακριὰ ἀπὸ τὴν κοινω-

νία που με ήξερε... Ο σύζυγός μου με είδοποίησε με τον δικηγόρο του ότι, αν ήθελα χρήματα, μπορούσα να του ζητήσω. Αρνήθηκα με θυμό την προσφορά αυτήν. Είχα ακόμη ένα ποσόν από την κληρονομιά που μου άφησε ο πατέρας μου. Και με τα χρήματα αυτά αποφάσισα ν' ανοίξω ένα κατάστημα ραπτικής στην μικρή σκωτική πόλη, όπου εγκαταστάθηκα, όχι βέβαια για λόγους κερδοσκοπικούς, αλλά για ν'άχω κάποια απασχόλησι...

Δυό μήνες ύστερ' από την έκδοσι του διαζυγίου, ο άντρας μου μου έστειλε για λίγες μέρες τον γιό μου, μαζί με την γκουβερνάντα του. Είπε εύκολο να φαντασθώ την χαρά μου όταν ξαναείδα το παιδάκι μου, όταν το έσφιξα και πάλι στην άγκαλιά μου — καθώς και την απελπισία που με κυρίεψε όταν κατάλαβα ότι το παιδί μου δεν με αγαπούσε πειά!... Θα είχε ακούσει τόσες φορές τον πατέρα του να μιλά περιφρονητικά για μένα, ώστε στην άδολη συνείδησί του γεννήθηκε αντιπάθεια για μένα... Τις λίγες μέρες που έμεινε κοντά μου ο Έντι, δεν έπαψε να ζητάει τον πατέρα του. Αναγκάστηκα τότε να σφίξω για μια ακόμα φορά την καρδιά μου και να πω της γκουβερνάντας να πάρει το παιδί και να φύγει μια ώρα αρχύτερα. Συγχρόνως την παρακάλεσα να πη στον κ. Θωμά Κην ότι δεν υπήρχε λόγος να μου ξαναστείλει τον Έντι, αφού ο μικρός δεν εύρισκε πειά καμιά ευχαρίστησι στην συντροφιά μου...

Και τα χρόνια περνούσαν αργά και μονότονα... Ναί, είχαν περάσει δεκαοχτώ δλόκληρα χρόνια, χωρίς να πεθάνω στο μεταξύ από τον καύμό μου, χωρίς να με συντρίψει το θάρος της οδύνης μου...

Η αλήθεια είναι ότι ο καλός Θεός μου έστειλε ένα στοργικό σύντροφο στην μοναξιά μου. Μια υπάλληλος του καταστήματός μου, πεθαίνοντας, μου άφησε την κόρη της, την Λουίζα, ηλικίας δύο ετών, με την θερμή παράκλησι να φροντίσω γι' αυτήν, αφού δεν είχε κανένα προστάτη στον κόσμο. Η Λουίζα κατάρτισε να με κάνει να την αγαπήσω σαν πραγματικό μου παιδί, ν' αφιερώσω σ' αυτήν την μητρική στοργή μου, που πλημμυρνούσε τα στήθη μου. Όσο την έβλεπα να μεγαλώνει και να ώμορφαίνει, ένιωθα γι' αυτήν πραγματική χαρά και περηφάνεια.

Ω! Δεν μπορώ, βέβαια, να πω ότι η αγαπη μου για την Λουίζα είχε τη δύναμι να με κάνει να ξεχάσω το δικό μου το παιδί. Το θλιβερό, όμως, για μένα ήταν ότι από διάφορα γνωστά πρόσωπα, που έβλεπα από καιρό σε καιρό, μάθαινα νέα δυσάρεστα για τον γιό μου. Ο άνδρας μου, απασχολημένος με τις εργασίες του, υποχρεωμένος να ταξιδεύει διαρκώς, παραμέλησε την ανατροφή του Έντι, ο οποίος είχε κάνει ως τότε πολλές τρέλλες — νεανικές, βέβαια, τρέλλες, αλλά αρκετά σοβαρές για την ηλικία του...

Ένα απόγευμα, με είδοποίησαν στο κατάστημα ότι κάποιος νέος ζητούσε να με δει. Είπα να τον αφήσουν να περάσει. Μόλις τον είδα, η καρδιά μου άρχισε να χτυπά δυνατά στο στήθος μου. Ήταν ο γιός μου, το παιδί μου! Τον ανέγνωρισα αμέσως... Είχε τα μαλλιά, τα μάτια, το ανάστημα, το παρουσιαστικό του πατέρα του. Εξ άλλου, μπορεί να γελαστή σε τέτοια πράγματα ή καρδιά μιας μητέρας.

— Έντι, παιδί μου!... τραύλισα με φωνή που την έκοβαν λυγμοί και δάκρυα...

Ω! με πόση λαχτάρα τον έσφιξα στην άγκαλιά μου! Η συγκίνησής μου ήταν τόσο μεγάλη, ώστε τον έκανε κι' εκείνον να δακρύσει... Μά όταν, σε λίγο, τον ρώτησα πώς συνέβη να με θυμηθώ, ο Έντι μου εξωμολογήθηκε, κομπιάζοντας και κοκκινίζοντας, ότι ήρθε να με βρει για να με παρακαλέσει να του δώσω 700 λίρες!...

— Έχασα, μαμά, — μου εξήγησε — το ποσόν αυτό στα χαρτιά και πρέπει να το πληρώσω αύριο, διαφορετικά είμαι χαμένος! Δεν τολμώ πειά να ζητήσω χρήματα από τον πατέρα, γιατί τον έχω ενοχλήσει πολλές φορές ως τώρα για τέτοια ζητήματα και είμαι βέβαιος ότι δεν θα μου δώσει. Δεν έχω κανένα άλλο πρόσωπο, στο οποίο να μπορώ να καταφύγω... Στην απελπισία μου σκέφθηκα έσένα... Έμαθα την διεύθυνσί σου από τον δικηγόρο του μπαμπά... Έδίσαισα πολύ αν έπρεπε νάρθω να σε βρω τώρα, σε μια ώρα ανάγκης, εγώ που δεν σε έπεσκέφθηκα ούτε μια φορά ως σήμερα...

— Έκανες καλά νάρθης στην μητέρα σου! τον διέκοψα, λησμονώντας από την χαρά μου, επειδή με θυμήθηκε το παιδί μου, ότι έπρεπε να το μαλλώσω λίγο για την τρέλλα που έκανε.

Και του υπέγραψα αμέσως ένα τσέκ. Ο Έντι δεν ήξερε πώς να μ' ευχαριστήσει. Ακούμπησε το κεφάλι του στον ώμο μου και μου εξωμολογήθηκε ότι με συλλογιζότανε συχνά, ότι θα ήθελε πολύ νάρθω να με βρει, με την διαφορά ότι δεν του άφηνε καιρό ή ζωή που περνούσε. Αναγνώρισε με συγκινητική ειλικρίνεια ότι μεγάλωσε χωρίς καμιά επίβλεψη, μακριά και από αυτόν ακόμα τον πατέρα του και ότι τον χαλάσανε ή κακές συναναστροφές... Η αυθόρμητη αυτή εξομολόγησίς του μου έδωσε το θάρρος να του κάνω μερικές συστάσεις που τον συγκίνησαν ως τα θάθη της καρδιάς του. Με φίλησε, κλαίγοντας, και μου υποσχέθηκε ότι θα διορθωθεί, ότι θα με κάνει να είμαι περήφανη γι' αυτόν...

Απέφυγε να μου πη το παραμικρό για την θλιβερή ιστορία που έγινε αφορμή να χωριστούμε ο άντρας μου κι' εγώ... Όστόσο, από κάτι λόγια του κατάλαβα ότι ο Θωμάς ινών με αγαπούσε ακόμα, ότι αισθανότανε την έλλειψί μου κι' ότι ο εγωισμός μονάχα τον έμποδισε νάρθω να με βρει...

Ξαφνικά, μίληκε στο δωμάτιο ή Λουίζα, η θετή κόρη μου... Φαντασθε την κατάπληξί της όταν με είδε να κρατώ σφιχταγκαλιασμένο ένα ωραίο παλληκάρι! Μά όταν έμαθε ότι ο νέος αυτός ήταν ο Έντι, για τον οποίο της είχα μιλήσει τόσες φορές, δεν ήξερε πώς να εκδηλώσει τη χαρά της για την απροσδόκητη αυτήν επίσκεψι. Συγχρόνως, εξήγησα στον Έντι τι αντιπροσώπευε για μένα ή

Λουίζα. Ένω όμως εγώ προσπαθούσα να τον πείσω ότι έπρεπε να αγαπά την Λουίζα σαν αδελφή του, εκείνος δεν έπαυε να την κυττάζει με ύφος που μαρτυρούσε αισθήματα κάθε άλλο παρά αδελφικά... Και δεν άργησα να καταλάβω ότι και ή Λουίζα κύτταζε τον Έντι με ξεχωριστή έντελως ευχαρίστησι... Μια σκέψις πέρασε τότε από το νου μου — μια σκέψις που δεν μου ήταν διόλου δυσάρεστη...

Από εκείνη την ημέρα, ο Έντι έρχότανε και μās έβλεπε τακτικά κάθε Κυριακή. Συχνά, περνούσε δυό και τρεις μέρες κοντά μας. Η απλή υπόνοια που σχημάτισα στην αρχή, μεταβλήθηκε σιγά - σιγά σε βεβαιότητα. Ο Έντι αγαπούσε την Λουίζα και ή Λουίζα αγαπούσε τον Έντι. Ένα θράδυ, τους είδα να φιλιούνται στην σκάλα... Και τότε για πρώτη φορά μου γεννήθηκε το έρωτημα: τα αισθήματα του Έντι ήταν άρα γε ειλικρινή; Ομολογώ ότι φοβήθηκα για μια στιγμή για την Λουίζα. Την ήξερα τόσο αγνή, τόσο τρυφερή. Έτρεμα με την σκέψι μήπως ο γιός μου, θέλοντας να παίξει μονάχα μαζί της, της επλήγωνε την καρδιά, την έκανε να δοκιμάσει καμιά πικρή απογοήτευσι...

Πέρασαν έτσι τρεις μήνες. Στο διάστημα αυτό δεν είπα τίποτα στα «παιδιά μου» για τα έρωτήματα που με βασάνιζαν. Περιμένα να μου ανοίξουν πρώτα εκείνα την καρδιά τους... Και αυτό συνέβη, πράγματι, μια μέρα. Όχι, όμως, όπως το περίμενα εγώ... Ένα απόγευμα, ή Λουίζα, ή οποία

είχε θγή περίπατο με τον "Εντι, γύρισε μόνη της σπίτι. "Αλλά σέ ποια κατάσταση, Θεέ μου! Κάτωρη, με μάτια κατακόκκινα από το κλάμα, με τρεμάμενα γόνατα... Μόλις με είδε, έπεσε στην αγκαλιά μου... "Ετρεμε ολόκληρη από την ταραχή της, χωρίς να μπορή να προφέρη λέξι... Την έβαλα να καθήση στον καναπέ και περίμενα να της περάση ή κρίσις για να μου εξηγήση τί της είχε συμβή... Τέλος, ή Λουίζα μου άπεκάλυψε όλη την αλήθεια — μια αλήθεια τόσο τρομερή, πού δέν θά μπορούσα ποτέ να την φαντασθώ.

Μου έξωμολογήθηκε ότι τó είδυλλίο της με τον "Εντι δέν άργησε να μεταβληθί σε φλογερό και παράφορο έρωτα — πού παρέσυρε την Λουίζα σ' ένα μοιραίο παραστράτημα... "Ο γυιός μου είχε ύποσχεθί στην Λουίζα ότι θά μου έκανε λόγο για την ιστορία αυτήν, ότι θά την έπαιρνε γυναίκα του... Καί ή Λουίζα τον άγαπούσε τόσο πολύ, ώστε πίστεψε στα λόγια του. Τς άπόγευμα, όμως, της μέρας εκείνης, ύστερα από ένα άσήμαντο μικροκαυγαδάκι, ό "Εντι έγκατέλειψε την Λουίζα άπότομα, λέγοντάς της ότι δέν θά τον ξανάβλεπε ποτέ πειά!...

"Εφριζα όταν άκουσα όλα αυτά από τó στόμα της Λουίζας. Δέν μπορούσα να πιστέψω ότι ήταν δυνατόν να κάνη την άτιμία αυτή ή γυιός μου, στον όποιο είχα τυφλή έμπιστοσύνη ύστερ' από τις διαβεβαιώσεις του ότι είχε ξεριζώσει από μέσα του τον παλιό άνθρωπο... Καί πώς μπορούσα να κατηγορήσω την Λουίζα, την άπονήρευτη αυτή κοπέλλα, για μια άδυναμία της άφου την θλίβερη αυτή κατάστασι την δημιούργησε ό ίδιος ό γυιός μου;... Προσπάθησα λοιπόν να καθισυχάσω την άπαρηγόρητη κοπέλλα, άδιάφορο αν κατά βάθος ήμουν τόσο ταραγμένη και από αυτήν. Της είπα ότι τά καυγαδάκια αυτά είνε συνηθισμένα μεταξύ έρωτευμένων, ότι ό "Εντι θά ξαναγυρνούσε κοντά της, ότι θά τον άνάγκαζα να κράτηση τον λόγο πού της έδωσε...

Μά όταν, την άλλη μέρα, έλαβα από τον "Εντι ένα γράμμα, με τó όποιο εκείνος με πληροφορούσε ότι θά έλειπε τρεις μήνες από την "Αγγλία, άρχισα στα σοβαρά να φοβάμαι μήπως γελάστηκα στις έλπίδες μου, μήπως ό γυιός μου ήταν ένας ύποκριτής, ένας διεφθαρμένος ως τó κόκκαλο... "Η Λουίζα, πού διάβασε την έπιστολή αυτήν πάνω από τον ώμο μου, δέχτηκε τó χτύπημα με καρτερία. "Από τά χείλη της δέν βγήκε τó παραμικρό παράπονο. "Ωστόσο, κατάλαβα από την έκφρασι του προσώπου της ότι ένας κόσμος γκρεμίστηκε μέσα της, ότι είχε άνοίξει στην καρδιά της μία από τις πληγές εκείνες, τις όποιες ό θάνατος μονάχα μπορεί να θεραπεύση... Δέν ήξερα πειά τί λόγια να μεταχειρισθώ για να γλυκάνω κάπως τον πόνο της, για να της δώσω κάποια έλπίδα...

Πέρασαν μία, δυό, τρεις έβδομάδες. Στο διάστημα αυτό, δέν λάβαμε άλλο γράμμα από τον "Εντι. "Εγώ, πού πολύ πριν από ένα μήνα ήμουν χαρούμενη έπειδή είχα δυό παιδιά, έβλεπα τώρα με τρόπο ότι τά έχανα και τά δύο... Τόν "Εντι, άρχισα πειά να τον θεωρώ ξένο, ύστερ' από την άχαρακτήριστη διαγωγή του άπέναντι της Λουίζας. "Όσο για την θετή κόρη μου, την έβλεπα να σβύνη μέρα με την ήμέρα, να λυώνη σαν τó κερί από τον καυμό της. "Η άπελπισία μου δέν περιγράφεται... Συχνά, ένω εξαγρυπνούσα στο προσκέφαλο της Λουίζας, άναρωτιόμουν τί κακό έκανα χωρίς να τó ξέρω και με τιμωρούσε ό Θεός τόσο σκληρά...

"Ένα βράδυ, ήμουν μόνη μου στο μικρό γραφείο μου, στο κατάστημά μου, όταν ξαφνικά μου άνήγγειλαν την έπίσκεψι ενός ήλικιωμένου κυρίου, ό όποιος δέν θέλησε να δώση στην ύπάλληλό μου τ' όνομά του. Καί ύστερ' από λίγα λεπτά, παρουσιάχθηκε μπροστά μου ό άντρας μου, ό Θωμάς Κήν!... "Εμεινα άναυδη από την κατάπληξι... Είχα να δώ σχεδόν είκοσι χρόνια τόν Τόμ, όπως τόν έλεγα τότε χαϊδευτικά... Διατηρούσε άκόμη την περήφανη κορμοστασιά του, με την διαφορά ότι τó πρόσωπό του ήταν αύλακκωμένο από βαθιές ρυτίδες πόνου... Με τó πρώτο βλέμμα πού έρριξα στα μάτια του, διέκρινα σ' αυτά μία λάμψι αγάπης και συντριβής... "Η καρδιά μου κόντευε να σπάση στο στήθος μου...

"Ο Τόμ με πλησίασε με άργά βήματα, κυττάζοντάς με πάντοτε κατάμματα, και, ξαφνικά, έσκυψε, άρπαξε τά παγωμένα χέρια μου και άρχισε να τά φιλά, να τά μουσκεύη με τά θερμά δάκρυά του... — Συγχώρησέ με, άγαπημένη μου, — είπε τέλος, — για τó κακό πού σου έκανα... "Ήσουν άθώα... "Αδικά σε κατηγορήσα... Προχθές, μόλις, έμαθα την α-

λήθεια... "Ο Κόρμπεν, ό άνθρωπος πού τόν νόμιζα φίλο σου, μου έστειλε από την "Αμερική, λίγη ώρα πριν πεθάνη, ένα γράμμα, στο όποιο μου φανερώνει όλη την αλήθεια... Θέλησε, πριν φύγη από τόν κόσμο αυτόν, να έξιλεωθί για τó έγκλημά του... Ναι, στο γράμμα του αυτό μου έξομολογείται ότι αυτός είνε ό αίτιος της δυστυχίας σου... της δυστυχίας μου... "Ισως να φταίω κι' έγώ αν κατέστρεψα τή ζωή σου, έπειδή φάνηκα πολύ σκληρός άπέναντί σου... Σ' άγαπούσα όμως, και ή σκέψις ότι έδωσες και σ' άλλον τά φιλιά σου, μ' έκανε να έξαγριωθώ, να πνίξω την φωνή της καρδιάς μου... Συγχώρησέ με για τó πείσμα μου, για τόν έγωισμό μου...

Δέν μπορούσα να μιλήσω από την χαρά μου και την ταραχή μου... "Ο Τόμ θέλοντας ότι ήμουν έτοιμη να σωριαστώ κάτω, μ' άγκάλιασε και με βοήθησε να καθήσω σε μία πολυθρόνα. "Υστερα, γονάτισε μπροστά μου, άκούμπησε τó άσπρισμένο κεφάλι του στα γόνατά μου και άρχισε να κλαιη σαν μικρό παιδί — ένω έγώ του χαίδευα, άμίλητη, τά μιλιά... Λυτή ήταν ή συγγνώμη μου... "Ο Τόμ κατάλαβε την σημασία της χειρονομίας αυτής, σήκωσε τó κεφάλι του και μου έριξε ένα βλέμμα λατρείας κι' ευγνωμοσύνης...

— Δέν είνε άργά, άγαπημένη μου, είπε, για να σε κάνω να λησμονήσης τά περασμένα. Καινούργια ζωή άρχίζει τώρα για μās — δίπλα σ' ένα καινούργιο άντρώγυνο!...

Κύτταξα τόν άντρα μου κατάπληκτη. Τί έσήμαιναν τά λόγια του αυτά;

— Ναι, ναι, έξακολούθησε ό Τόμ, χαμογελώντας. Ξέρω την ιστορία του "Εντι και της Λουίζας, της θετής κόρης σου... "Ο γυιός μας γύρισε ξαφνικά από ένα ταξίδι και μου φανέρωσε τά πάντα... Μου είπε ότι ήρθε να σε θρή, ότι γνώρισε έδω την Λουίζα και ότι την έγκατέλειψε από ένα άνόητο πείσμα... Μονάχα όταν βρεθηκε μακριά της κατάλαβε πόσο την άγαπούσε... Καί ξαναγύρισε στην "Αγγλία για να με παρακαλέση νάρθω να σε θρώ έγώ — δέν τολμούσε να έμφανισθί ό ίδιος μπροστά σου! — για να ζητήσω την Λουίζα έξ' όνόματός του... Κάποτε, σου πήρα τόν γυιό σου μέσα από την μητρική αγκαλιά σου... Τώρα, σου τόν ξαναφέρνω...

Και ό άντρας μου σηκώθηκε, πλησίασε στην πόρτα, την άνοιξε και παραμέρισε για να περάση ό γυιός μου!

Τά πρώτα λόγια του "Εντι ήσαν:

— Μαμά, πού είνε ή Λουίζα;...

"Ερχονται τώρα στιγμές πού άναρωτιέμαι αν είνε δυνατόν να ύπάρξη στον κόσμο ευτυχία τόσο μεγάλη σαν την δική μου... Κοντά στα παιδιά μου, στ' έγγονάκι μου — έγινα, θέλετε, και γιαγιά! — και στον άντρα μου λησμονώ τά θάσσανα και τις πίκρες είκοσι όλοκληρών έτών. "Ω! είνε μεγάλη ή άντοχή του ανθρώπου. Μεγαλύτερη, όμως, είνε ή αγάπη και ή καλωσύνη του Θεού για τά ταπεινά πλάσματά του! Είνε ζήτημα αν, σ' αυτόν τόν κόσμο, θασανίστηκαν πολλές γυναίκες όπως έγώ... Μήπως, όμως, είνε και πολλές ή γυναίκες πού άπόλαυσαν την άνεκλάλητη χαρά να ξανανοιώσουν, όπως έγώ, με άσπρισμένα από τόν χρόνο μαλλιά, την γλυκειά συγκίνησι της πρώτης αγάπης;

ΡΑΦΑΕΛ ΝΤΕΜΠΕΝ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΣΤΗ ΜΑΝΟΥΛΑ ΜΟΥ

(Του "Αγγλου Τ. Μοορε)

Στις Χίντιες είν' ένα δεντρί άπού δέν μοιάζει τ' άλλα' ό ήλιος ούτε τó γελά, ούτε τó ξελογιάζει να ρίξη πλάγια κι' άψηλά κλαδιά μικρά, μεγάλα, με φύλλα να στολίζεται και να γλυκοευωδιάζη.

Αυτό άγαπά στη μάνα του τούς κλώνους του να

(γέρνη, να σκύβη, να φιλά τή γή με τά γυμνά κλαδιά του, τή γή πού με τά σπλάχνα της τó τρέφει, τó ζεσταίνει και του γεμίζει με στοργή μανούλας την καρδιά του.

Κι' έμένα ή Δόξα μου γελά με τις ψευτιές του κόσμου,

μά ή καρδιά μου για ψευτιές και δόξες δέν φροντίζει.

— Έσύ, μανούλα μου γλυκειά, έσύ είσαι πάντα

(έμπρός μου, και ή καρδιά μου με στοργή έμπρός σου γονατίζει.

Μετάφρ. Δ. ΣΤΑΗ

